

CE
10
12.035

Page 252 - 20 / 14 50

Львів. Бібліотека
АН УРСР

Михайло Галуцинський.

Новими шляхами.

Одно з найбільше знаних і популярних у нас товариств — се „Просвіта“. Звичайно ми не дуже то щасливі у підборі назв для ріжного роду установ, часописів і журналів, а тут названо установу так влучно й стисло, що назва прийнялася не тільки у галицькій волости, але скрізь на Україні і поза нею.

Хоч, як сказано, назва щасливо підібрана, а далі й саме товариство дуже популярне, а все таки можна сказати, що у загалу громадянства, а навіть у найбільше інтересованих чинників знання товариства дуже неповне, а то й недовладне. Бо повнотю не можна назвати тих кілька дат, які звичайно повторюються при ріжних святочних нагодах.

Товариство „Просвіта“ одна з найстарших організованих у нас установ. Звістунами його можна назвати в Галичині „Перемиське Товариство священників“, статут якого виготовлений і затверджений уже 1816 р. (Гл. М. Возняк: Як пробудилося українське народне життя в Галичині за Австрії. Львів, 1924. Стор. 33 і д.). Метою ставило воно між иншим освіту народу. Одначе в засобах обмежало себе головно до видавання катехитичних і гомілетичних книжок для народу. Діяльністю не вийшло поза зложенне статута. Друге з черги, се Галицько-руська Матиця. Основана в р. 1848, взорована на подібних товариствах у Чехів і Сербів, „Матиця“ не відіграла в нашому життю ніякої поважнійшої ролі, а усмертила себе зовсім, коли опинилася в руках прихильників москвофільської орієнтації. Згадуючи про організовані установи, слід мати на увазі змагання поодиноких осіб, а то й гуртів, яким справа загальної освіти не була байдужна. Між найважливішими найдемо членів Руської Трійці, Кирило-Методіївського Брацтва, гурту біля „Основи“. Всі вони в думках і поглядах випереджували далеко свій час, а Основяне вели практичну роботу шляхом видавництв для т. зв. недільних шкіл. Особливо цікаве явище, як розумно гляділи на справу загальнонародної освіти члени Руської Трійці, в першу чергу М.

Львівська бібліотека
АН УРСР
№ 11 56741-12-035